

Előfizetési díj félévre postán és helyben borítékkal 6 forint, boríték nélkül házhoz küldve 5 forint e. pénzben.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnap egy egyv. Lapjaink mindenemü hirdetőmennyeket felvesznek.

NEMZETI UJSÁG.

Alapítá KULTSÁR ISTVÁN táblabíró, kladja Özvegye.

Előfizetheti minden cs. kir. postahivatalnál s helyben a szerkesztőségénél, Zöldkert utca 488. szám alatt földszint, a hivatalban.

Tisztán írott cizmeket kérünk. Levelek a szerkesztőségnek címzendők. Egy egy hasáb-sorért apró betűkkel öt ezüst kr. számítottak.

TARTALOM.

Magyarország és Erdély. Megtiszteltetés. Kinevezés. Halál. Tudomány és irodalom. (Néhány szó a nemzeti színház legúj. jutalom hird. ügy. Italianische Zustände.) Törvényhatósági tudósítások. Fejérből (közgyűl. fels. intézv. ns adozók. új törv. alkal.) Budapesti ujd. Vidéki hírek. Kórházak.

Külföld. A macaoi egyezkedés. Austria. Spanyolország. N. Britannia. Sveciz. Törökország. Mexico.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

Ó cs. ap. kir. Felsege Pyrker László egri ések és patriarcha ó nagyméltóságának a würzburgi egyetem-től nyert hittanári oklevelet elfogadhatni legkegyelmesebben megengedni méltóztatott.

Ó cs. kir. főhercegsége országunk nádora, a Jász-kun kerületek kebelében néhai Fördög József halála által megürült nádori alkaptányi hivatalra Kálmán Sándort a nevezett kerületek tiszti főügyészét, kegyelmesen kinevezni méltóztatott: kinek is ünnepélyes beiktatása f. é. febr. 24kén ment végre.

A nm. m. kir. udv. kamara a megürült grabi es. k. vám s 30ad hivatalra Poszepeczinszki Lajos helybeli ellenőrt alkalmazta.

Rauen Jakab fekete-vághi kamarai erdőügyelő f. évi jan. 19kén megholt.

Kaiser Ferencz szilágy-somlyói k. sófőnök folyó évi jan. 28án meghalálozott.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM.

Néhány szó a nemzeti színházi legújabb jutalom hirdetések ügyében. Kétségkívül figyelemmel és részvétellel olvasák tisztelt olvasóink lapjaink egyik legközelebbi (32dik) számában a nemzeti színháznak három rendbeli pályadíjról közzétett hirdetését. Látjuk abból, hogy az országos főigazgató gróf igen helyes tapintattal fogta fel mind azt, mi a nemzeti színház pénztárának gyarapítására szükséges, mind pedig azt — mi itt fő figyelmet érdemel — a mi e nemzeti intézetet nevének megfelelő műsarnokká emelheti s virágzását leginkább elősegítheti; mert a dolgok pénzügyi állapotjának szilárdításán korán sem filléres gazdálkodás segíthet, minőnek üzése némelly időben ez intézet körül is gyakorolhatni megkísérletett; illy módon meg lehetvén ugyan kimélni az egyes forint kiadását, de e megkimélés által tizes és százok forintos veszték oda, mellyek amaz egyesnek czélszerű kiadása által az intézet pénztárába folyhatának. Kettőt kell leginkább az említett jutalom hirdetésből kilátszó intézkedések közül méltánylaltal kiemelnünk: ezek egyike a látványosságoknál már elvben megkülönböztetése a belbecsesel bíró színjátékoktól, s azoknál alsóbb rangba helyezése, mit a legközelebb lefolyt igazgatás alatt alig tapasztalánk. E rendszabály egy részről versenyre fogja buzdítani a tehetségebbi írókat, hogy munkálkodásukat inkább valódi beesű komoly, vagy vígj. színművek írására fordítsák, sem mint pénztári darabokra pazarolják; azonfelül a közönség is jobb irányra fog téríttetni e rendelkezés által, látván hogy az igazgatóság által is a költői beesű színművek a látványosságoknál méltán többre becsültetnek. S ha e rendszabály folytonos és kitaró szigorral keresztül vitetik, már maga elégséges, színházunknak nem kis mértékben emelésére, mellyre nézve a színház és közönség örökös viszonyban állanak egymással, s bárha kénytelen is az előbbi az utóbbinak kordivat és uralkodó izlés által kormányzott kívánatait és szeszélyeit némi mértékben figyelmére méltatni, de más részről a színháznak kitűzött tiszta művészeti irányban haladása, előbbutóbb reform-hatással leend magára a közönségre. Másik, mit e jutalomhirdetésben méltányal említendőnek tartunk, azon eddig gyakorlatban volt s nagyon felszeg rendszabálynak megszüntetése, miszerint az írók azonnal elestek a színházi jutalmaktól, mihelyt műveiket kinyomaták, vagy tán más vidéki színházoknak eladák. E rendszabály által maga a színház épen semmit nem nyert, ellenben a drámai irodalom igen is vesztett, mellynek érdekét a színház érdektől elválasztani valóban furcsa dolog vala. Egy van azonban e jutalomhirdetésben, a min felakadtunk, s

mellyre nézve észrevételünket nyilván kimondani uszol figyelő ügyszeretetünk. 60 darab arany tüzetik ki egy nemesebb körben forgó társalgási vigjátékra; honi tárgy komoly színműre pedig 100 arany. E rendszabály által először is sértve van Thalia Melpomene rovására, s ebben az igazgatósággal hihetőleg kevés méértő fogand kezét, miután bizonyos dolog az, hogy jó vigjáték írásához színtoll költői ész kívántatik, mint a szomorujátékéhoz; de azon felül sokkal nagyobb szükségünk van, eddigi állásunk után ítélve, jó vigjátékra, mint szomorujátékra, miután épen eredeti vig és pedig társalgási vigjátékokban vagyunk legszegényebbek. Nyelvünknek is leginkább nehezességet és feszességet vetnek szemére, minél fogva az társalgási nyelvül nem igen használható volna; s ha helyes e vád, a bajon könnyíteni, ha nem helyes a balállítást megczáfolni, mindenképp felett jó társalgási vigjátékoknak volna hivatása, mellyek egyszersmind a magyar társalgás terjesztésére s a társalgási finomság fejlesztésére nem csekély hatással lehetnének. Sokkal czélszerűbbnek tartottuk volna ez okbul, s egyszersmind jobban megfelelt volna a művészet követeléseinek is, a vigjátékokat a komoly színművel illőleg egy rangba helyezni, s a kettőre összesen kitűzött 160 darab arany pályadíjt köztök egyiránt 80 és 80 darab aranyban megosztani... Volna még egy megjegyzésünk a hosszú határidőre, mellyre e jutalmak hirdettetnek, miután a vigjátéki egy évre, a szomorujátéki másfél évre tüzetik ki. Ez idő hosszúsága azonban kárpótolva s rövidítve lesz az által, hogy a versenyzendő művek megítélése nem fog halasztatni, némelly eddigi szokás szerint, hónapokul hónapokra, míg más részben az is reméljük, hogy a majdan kijövendő versenyművek előadása sem fog késmi évről évre. Üdvözöljük e szerint az igazgatóságot a jelennel kihirdetett rendszabályával, s kívánunk neki erélyt, kitartóságot és buzgalmat állása iránt, azon reményben levén, hogy a mi e jutalom hirdetések a színműtört ohajtásunk szerint — néhány jól sikerült darabbal ellátandják, addig is kitűnő figyelem és gond fog mind azon eredeti művekre fordítatni, mellyeket a színműbíró választmány előadásra méltónak eddig elismert, vagy ezen-tul el fog ismerni.

Italianische Zustände, (Folytatás.)

Különös dicséretet érdemel az olaszban azon gyakorlati tapintat, mellyel az életben a hiányzót könnyen feltalálja, s mindig alkalmas szereket talál rögtön ki-pótlására. Ehez járul azon lélekéberség, melly nehéz és veszélyes körületekben meglepőleg nyilatkozik, s mellynek példáit ezerekint lehetne felidézni. — Az olasz gyakorlati tapintata különösen igazodik technikai munkálataiban, akár a kézművészetet akár a mezei gazdaságot tekintjük. Nézzük Lombardia földművelését egy részről, a másikkól szemléljük Genua, Milano, Venecze munkatermeit. Ugyan ezen gyakorlati irány nyilatkozik a tudományokra nézve is, jelesen különös előszeretettel viseltetnek a statistika s nemzeti gazdálkodás iránt, s a mostani nápolyi minister-elnök, Marchese Pietro Castella, fontos, a külföldön majd nem egészen ismeretlen munkákat írt, Ceva Crimaldi név alatt, mellyek a pénzügyet illetik, és ámbár Nápolyt illetik egyedül, még is mindenhol alkalmazható elveket foglalnak magukban. A nemzeti gazdálkodás Bianchini a palermói kormány első tanácsnok buzgalmanak sokat köszönhet. Ezen gyakorlati elkészültség az életben már az olasz beszédében is feltűnik, és tündökölve mutatkozik a törvényhozásban, s a törvényszékekben is. Igen emeli Olaszország műveltségét, hogy a legmagasb állásu, s gazdag egyének szeretnek a tudományokkal foglalkozni, a tudósok pedig nem maradnak, azon száraz elméleti körben, mellyre tudományos vizsgálatainknál fogva szorítva volnának, hanem mind azt, a mit elvonatban gyűjtöttek tudományuk tárházába, a gyakorlati életbe azonnal átszállítják, így Olaszország legszámosb törvénytanító egyszersmind jeles ügyvédék. Mennyire ellenkezőleg áll ez minálunk. Olaszországban

Nicolini status minister élemedett kora daczára, alapos törvénytudománnyal, gyakorlati ügyességgel és fényes költési ismeretekkel a művészeti tapintatot ritka egyesületben bírja.

Figyelmet érdemelnek még a tudós társulatok Olaszországban, mellyek gyűléseit majd Turin, Pisa, Florenz, Padua, Lucca st. helyeken szokták évenként tartani. Ezek a gyűlések eleinte csak tudományos vizsgálatok színhelyei valának, de az ildomos olasz hamar észlelé, hogy itt a hazá javát közelebbről érdeklő tárgyalásokat is lehetne tartani, s a működés köre változott, a nélkül hogy hasztalan szónoklatokra, vagy elkeseredett politikai vitályokra tévedjenek, mi által a gyűlések sorsát kockáztatták volna. Az utolsó firenzei gyűlés tárgyai az ártalmas rizsföldek megszüntetése, az iparis-kolák felállítás, gyármunkások sorsának javítása, könyvkereskedői egyesület alakítása, börtönjavítás, népművelés, technikai iskolák alapítása, s nemzeti bank sat. valának. Ezen gyűlések kétségtelenül elevenebb frigyességet szüldenek Olaszország status-férfiai s tudósai között, és nagyobb ösztönül szolgálódnak a tudományos fürkészetekre, mi által a tudomány bűmálsztokekat árasztand az életre. Ohajtanók ha tudósaink főleg academicusaink ezt tekintetbe vennék, s valahára a gyakorlati sikra kilépnének, annyival inkább, mivel hazánk leginkább a gyakorlati tapasztalokat igényli, mint boldogulhatása alapját.

III. Harmadik cikkében sz. az Olaszországban uralkodó politikai nézetekről értekeznek, ezek szerinte szinte az észlelő nézpontja szerint módosulnak, és inkább a magasb és avatottabb körök vizsgálatainak tárgyai, mellyektől minden intézkedések irányoztatvák, a többi néposztályokat minden tekintetben csak függelékül kell tartani. Azonban mindennap mélyebben kezdik érezni, mi hiányzik a haladás tényezőinek köréből, és a hajdani nagyságnak mindenfelől intő emlékei, hatalmas ösztönül szolgálnak a kifejtkezésre, ugyanazért a ki Olaszországban magát kitünteti, magas tiszteletben részesítetik, legyen statusférfi, tudós, költész vagy művész, ő bírja honfiainak megkülönböztetését. Azon büszke érzelem, hogy olasz az, ki a sokféleképen félre ismert és megalázott hazának diszere válik, dagasztja keblét az olaszok. Névszerint a nemesesség körében, találni jeles férfiakat, ki a legnemesb nemzeti érzettől hevítve honukat boldogítani szeretnek s a kifejles akadályait megismerve ezeket elhárítani hivatási kötelességnek tekintik. Olaszországban az által rekesztetik el a talentom előtt a pálya, hogy többnyire papok hivataloskodnak. Mind ennek daczára vannak Olaszországban oly intézkedések, minőkkel más állodalnak nem dicséketnek. Különös figyelmet érdemelnek a castasterek és község kormányzat a lombard-veneczei királyságban és Sardinában. A karok elkülönözése Olaszországban nem olly éles, hogy összeütözéstől lehetne tartani. Olaszországban elvül van elfogadva, hogy a kereskedés a nemes meg nem alázza, hanem emeli, s ebből magyarázható a nemes és polgár közötti egyetértés, ebből magyarázható, hogy a nemeseknek polgári szülöttekkel és vizonti egybekelése nem tartatik alacsonnyitónak, ugymint némelly más aristocraticus birodalmakban, hol a nemesi gög lenézi azokat, kiknek peccsütükben ninesen ezimer. Mindezekhez járul, hogy a jótékonyosság szelleme szilárd lánczot fon minden osztályokra. A melly osztály Olaszországban honunkkal egyvonalon áll, az az írók osztálya, a mint itt ugy ott is a legszorgalmasb tudósok is nehéz nem mondjuk méltó díjt, hanem kiadót találni, s a ki éjjeit a tudományoknak szentelé, ha sajátja nines, biztos kilátása van, hogy napjait gondtövissek lepik el. Az olasz könyvárosok között olly csekély a forgalom mint Magyarországon, mind a mellett kenyér irigység meg sem lesz olly nagy mint itt. Az olasz tudósok sorsa mind ezen mostohaságok ellenére még is tetemesen könnyebbítettik azon egyezkedés által, mellyet az olasz tartományok egymás között az írói, a legszentebb tulajdon iránt egymással kötöttek. Mennyi sovár panasz

keletkezett honunkban ez iránt mióta literatúránk gyermekkorából kibontakozni kezdett, és valjón van-e testes törvénytarunkban csak egy törvény, mely a szellemi kincsek orzói ellen biztosítaná az irót. A censura viszonyairól nem szólunk, fatytyú sarjait Hesperia szendőbb éghajlata alatt sem lehetett kiírni, s mi azok közé tartozunk, kik a józau censurának, mely törvényeken alapul, mely a határokat meunyre lehet láthatólag kitüzi, szívesen hódulunk, de meg vagyunk győződve, hogy csak akkor lehet valamely nemzetnek épen serdülő, terjedő s o hajtott hatású literatúrája, ha ennek kezelői viszonyait teljesen ismerik, hol nem egyedi önkény szab törvényt a szellem működésének, hanem törvény szentesített törvény jeleli ki a kört, melyben mozoghatson, s jót terjeszthessen. Utáljuk mi azon sajtószabadságot, mely magának a polgári s erkölcsi viszonyok megbomlásztásában tett szolg, utáljuk azon szabadságot, mely azt mondja, hogy a természeti törvényeken épül a gondolatok szabad körzése, s így a sajtó is, mert ezen elv eltorja az erkölcsiséget, eltorja a kormány fensőségét, kormány nélkül pedig nem tudunk társaságot képzelni, a természeti állapot előttünk nem haladás hanem visszasüllyedés, és jámbor fejek üres ábrándozása. (Folyt. köv.)

TÖRVÉNYHATÓSÁGI TUDÓSÍTÁSOK.

Fejérből. Febr. 19. Közgyűlésünket f. hó 17-én hosszabb betegeskedése után első alispánunk nyitotta meg; a szeretve tisztelt derék férfit elnöki széke elfoglalása alkalmával őszinte kebelből fakadt öröm üdvözlésekkel halmozták az egybegyűlt RR. A szíves fogadtatást köszönő elnöki megnyitó beszéd után először is a nm. h. tanácsnak azon intézvénye olvastatott fel, melyben a megye kebelében létező egyesületek alapszabályait felküdetni rendeli. Ez intézvény felett hosszas — s némi keserű kitérések miatt heves és darabos — vitaközás keletkezett: egyik rész ugyan is — ámbár elismerte a kormány felügyelési jogát — mindaddig azonban még pozitív törvény nem létezik, mely a socialis téren működő egyesületeket a kormány jóváhagyásától feltételre, törvényes jogát tekintetben a kormány el sem ismerheti. Ellenben a másik rész egyenesen abban alapítja a kormány felügyelési jogát, miszerint ennek engedelmé nélkül semminemű társulatok, mielőtt alapszabályaik jóváhagyatnának ne alakulhassanak. — E két ellenkező véleménynek összeegyeztetésére egy harmadik juste milieu párt alakult, mely t. i. elismeri a kormány felügyelési jogát, de elismeri azt is, miszerint hazánkban egyesületek alakulhatnak a nélkül, hogy a kormány előleges jóváhagyására törvény értelmében kényszerüljenek; azonban, ha a kormány ezen — már alakult — egyesületek törekvését és célját törvény vagy politikai szempontból alkotmány ellenének tapasztalná, joga van azokat feloszlatni. — E harmadik nézet határozatba is ment. E határozattal azonban ne hogy valamiképen a már annyira divatba jött anomaliákat kikerüljük, egyszersmind az első véleményt pártolók szellemében óvó felírás is határozatott. *) — E hosszabb vitaközás után, melyet változatosság kedvéért olykor a tulragadt s a parlamentalis vitaközást undokító szenvedélyeket fékező elnöki és ügyési rendre igazítások zavartak meg, következett a már Pestmegyében is ismeretes Bezerédj manók adómentességükre lemondása: olvastaték ugyan is Rosty Albert folyamodása, melyben a pesti modorban adómentességétől magát felmentetni kívánja; folyamodását követették Fiáth István, Madarász László, Kenessey Ferencz, Meszlényi Rudolf, Madarász József, Kovachich Kandid, Salamon Lajos, Horvát László és Markus István hasonértelmű nyilatkozataik. — Milly arányban veendnek majd részt az adózásban, az a jövő közgyűlés alkalmával beadandó választmányi vélemény szerint fog eldöntetni. — Széchenyie tettet „a pistoly időelőtti elsütésének“ nevezte, mi rövidben „vklövésnek“ o hajtánánk nevezetni azt. Megyénk többsége szintén ez értelemben vélekedett, miután jegyzőkönyvileg kimondá, miszerint e jó urak véleményét teljességgel nem osztja. Az első napi gyűlés ezután befejeztetett.

Febr. 18. A tegnapi szenvedélyes vitaközásban lankadt szónokoknak; mai napon ufolag izgató tápszerű szolgált az új törvények mikénti alkalmazása tárgyában vélemény adás végett kiküldött választmány jelentése. Keletkezett pedig a szöfergeteg a 4ik — nem hiában hogy ehamarkodott — törvényezikk egyoldalú hiányossága felett. E törvényezikk ugyan is bírhatási

*) A határozat után meg nem foghatjuk mi végre? Szerk.

joggal ruházza fel a nemtelenekeket, de hogy ezen új birtokosok minő figurát játszanak a teherviselésben, erről a törvényhozók egészen megfeledeztek. A választmány véleménye e tekintetben odajárult, miszerint ez új birtokosok az eddigi nem nemes de zálogban nemesi jószágot bírók categoriájába jöjjenek, s csak személyeik és ingóságaitól fizessenek. Az ellenzék és a tisztifőügyész a corpus juris tömkelegéből felhalászott régebbi törvények nyomán ingatlan vagyonaiktól is megadóztatni követelék az új joggal felruházottakat; a másik rész ellenben a földbirtok emelését eszközölő concurrentia szempontjából a választmány véleményét pártolá, a mi miután többséget nyert határozatba is ment. Kíváncsi vagyunk hányféle határozat fog keletkezni a megyékben e pont felett s ugyan ezen egy törvény értelmében, hányféleképp fognak adóztatni az új birtokosok. Hol rejlik már most a hiba, a megyékben, vagy a törvényhozásban-e? *) A 3ik és 9ik Lezikk életbe léptetése tekintetéből, a vegyes házasságok összeírására, s a közmunkák mikénti felosztására küldöttség neveztetett ki. Nem határozhatjuk meg, utósó-e ez ügyben. Borsod ismeretes, fonák szellemű levele az új törvényeknek a h. tanács által eszközölt a hazában divatozó más nyelvekre való átfordíttatása tárgyában mint illő, pártolásra nem talált. Gyűlésünk még folyvást tart, ha tollamra valami érdekes akad, közleni elnem mulasztandom.

Budapesti újdonságok.

Azon tréfabírnak, melyet minap a „Budapesti híradó“ közölt, hogy tudniillik bizonyos ur három emeletes házat szándékozik építtetni, s két emeletét szegényebb de érdemes íróknak szállásul csekélyebb bérért adni, mellékleletül közölhetünk egy más hírt, melyet e napokban hallottunk, s mely egyszersmind komolyabb alapon látszik nyugodni, semhogy tréfául tekinthető volna, miután az urhölgyek, kik közt az eszme megpendített sokkalta szilárdabban tüntették ki ideiglen hazafiságukat, semhogy az üdvös föltétben ingadozástul kellene tartanunk. Néhány lelkes urhölgy t. i. szövetségbe szándékozik lépni, s aláírás útján összeszerzendő jutalmakat tűzni ki az írók számára, nem alamizsnául vagy ajándékul, hanem buzdításul leginkább olly művek írására, melyek az olvasás kedvelését a közönségben minél inkább terjesztik, s a művelt izlés követeléseinek is megfelelnek. Buzdítóbb ösztönt írókra nézve valóban alig ismerünk, mint midőn munkásságukért szépség kezéből veszik jutalmukat, s azért a lelkes urhölgyeknek sok szerencsét vállalatukhoz, és kedvet íróinknak a virágos pályaversenyre! — Még most is vannak honunkban csodabogarak, kiknek semmiképp nem megy fejökbe, miért hogy élő nemzet annyi keserű harezot volt vivni hajlandó csüggedhetlenül a végett, hogy honában holt helyett élő nyelvet tegyen uralkodóvá. Egy illy egyén legközelebb Lipésében fekete haragu „magán észrevételeket“ nyomtatott ki Magyarhonban az egyetlen élő nyelv latin nyelv elhanyagolása felől természetesen latin nyelven, melyben a többi közt minden bajt, de mindent, még tán a legújabb chinai árvizet is, egyedül a magyarok nemzeties törekvésének tulajdonit, bőlesen megmutatván, hogy a magyar örök hálával tartozik a latin nyelv iránt, azért mivel általa nyelvez egész századig gátoltatott honi nyelve kiművelésében; megmutatva, hogy a magyar előtt semmi szent, semmi becsülendő s tisztelendő, hogy a magyar testestül lelkestül merő nyersség és zabolátlan durvaság, s hogy az ellenkezőben, t. i. a finomságban és a kegyeletes tisztelésekben, jó példát adjon, teljes erejéből káromol, piszkol, moeskol bennünket, s különösen rakonzátlan nyelvű leczkét tart főpapjainknak, kik a nemzet méltányos törekvéseit elismerék és gyámolíták horrendum dictu! a helyett hogy teljes erejükből és hazafiságosan gátolták volna. Megmondja egyszersmind, hogy a latin nyelvet élő nemzet köréből azért küszöbölénk ki, mert szépségeit nem értjük, érdemeit méltányolni nem bírjuk, s erre nézve ránk alkalmazza: „ars non habet osorem, nisi ignorantem“ mit természetesen arra, ki saját hazája nyelvét nem ismeri, ki át nem látja, hogy a holt tetem élők közt csak rohadást és betegséget, pangást és tespedést szülhet és szül, a világért sem lehet alkalmazni. Ezen nagyon tisztelt latin nyelvűs ez előtt hivatalosan Pesten lakott; könyve kinyomatása óta azonban vidékre vonult, „privat reflexioit“ bővebben és tovább fontolgatni, mihöz neki s ügytársainak — ha volnának — sok szerencsét kívánunk. — Közelgő Józsefnapi vásárunk, mint már ez az ezen évszaki vásárok szokása, nem

*) Bizonyára az utóbbiban.

Szerk.

nagy sikerrel biztat, minek oka egy részben a folytonosan jéggel borított Duna, mellyen a hajókázás még nem egy hamar fog megkezdethetni. A szekérutak sem igen jó karban vannak, mellyeken azonban mégis már történtek eddig tetemesebb szállítások. Különösen az egynyiretű gyapjura nézve eddig is nevezetes vásárlatok történtek, s előgondoskodó kereskedők az eddiginél 12—15 prftjával magasabb áron kötöttek ez árra nézve előleges szerződéseket. — Figyelmeztetjük a jelen hangversenyi időszakban a hangász-egyesület által f. é. tavaszelő 2dikán adandó nagy hangversenyre a fővárosi közönséget, mellynek részleteit egy hegedű-versenyen kívül a classicus Beethoven A-dur szonáta s Rossini nagyhírű „Stabat mater“ e teendik. — Milly magas fokon áll a budapesti német színházban a művészet, a következő színi hirdetés is tanúságot adhat róla. Budán, f. é. tavaszelő 2dikán adandó fog: „Játékszíni hokuspokus Jokus bőségszarujából, vagy levegői pálya a tréfa erőműmozgonyával a dramai vasúton a jó szeszély vagy nedély minden irányában“! Sok szerencsét, nemes művészek! a levegői pályázásra. — Meg kell említenünk, hogy a görögöknek e napokban tartott bájaiban többnyire magyar öltözet, magyar tánc és társalgás díszelgett; — példát vehetnének rólok sok magyarok.

VIDÉKI HIREK.

Szepesből. febr. 18. Mit jóval ez előtt teendtem, azt mostanáig elhalasztani annál is inkább jobbnak itéltem, hogy kimerítőbb tudósítást adhassak Szepesnek anyagi állapotjáról. Tudósításom azonban megyénknek egy járását leginkább illeti; mert habár földünk s éghajlatunk nem olly áldottak mint e hon nagyobb része, mindazonáltal népünk ritka szorgalma és takaréksága mellett — kivéve némelly kevesbé szerencsés s áldott éveket — panaszra nem igen találunk okot. Vannak ugyanis megyénk egy részében nagy számú bányák, mellyekben munka több ezer embernek nem megveendő keresetmódot nyújt; más része a megyének pedig szorgalmas földművelés mellett nem épen termékenytelen, ide járul még az is, hogy legtöbb helységek magtárakkal bírván, mellyek, kivált némelly uradalmakban, jó állapotban lévén, szűkebb termésű években szükségünket meglehetősen pótolhatják; mert p. o. jelenben is, midőn a termés nem épen legjobb vala számtalan magtárban — hivatalos tudósítás szerint — felesleg találtak. Vagyon azonban egy járás e megyében, mellynek lakói szánandó állapotban vannak, s ez a Galicziával határos Magura, melly 1220 telket, s ezeken körülbelül 45—50 ezer lakost számlál, kik 16,000 főt adó fejében fizetnek. Képzeld magadnak nyájas olvasóm hegyes völgyes kis országot, mellynek annyi rónája nincsen hogy egy rendes falueska megállhasson rajta; képzeld bérezenek szántóföldeket, mellyeket csak nagy nehézséggel művelhetni, s jön egy zápor melly a bévett magot lemossa, s ha a jó Isten illyentől egész nyáron meg is ment, ime beköszön a hó, melly a még zöld földeket fehér köpenyvel betakarván, az éhező munkásnak magját sem engedi vissza nyerni; képzeld végre a hegyek közötti völgyeket Dunajec és Bialka nem ritkán tengerré változtatnak, s réteket mezőket és mindent tönkre tesznek; és ez a Magura, Szepesnek egy része, mellynek különben is sovány földje zabot s burgonyát igen, de egyebet nem terem. Ezen állapot most annál is inkább nyomasztóvá vált, mint-hogy két egymás utáni év igen mostoha volt. A megye RRei tehát figyelmeztetvén ezen állapotra, s a kitörendő éhségtől tartva a decemberi közgyűlésből egy választmányt rendeltek, melly a módokról gondoskodjék, hogy a nevezett járásbeli nép a netaláni éhhaláltól megmentethessék; a választmány beadván véleményét, az ügy februáriusi közgyűlésünkön új tárgyalás alá esett, mellynek eredménye ez: Mattyasovszky B. tb. ur az illető szolgabírákkal kimenend a helyszíni, magának tudomást szerezendő, milly helységek s illetőleg lakosok vannak legnagyobb inségben; *) első alispánunk pedig felhatalmaztatik, hogy mihelyest a szükség valódisága tudtára adatik, közgyűlést hirdessen, mellyen a segedelem a nemesi pénztárból kölcsönkint megrendeltetendik; továbbá felszólíttatnak minden megyebeli helységek magtáraikból önkénytes segedelemadásra; a h. tanács pedig országszerzte gyűjtendő felebaráti segedelemért megkéréttetni rendeltetett,

*) A járásbeli főbíró ur ki e tekintetben a lelkészektől legjobb tudósítást remél — ugymint kik a nép szükségét legjobban ismerik — a litmanovai lelkésztől eddig már három család éhhalálhoz közelítő inségéről tudósítottatott. Mi is idővel megirandjuk e tudósításokat.

valamint a szolgabírák is oda utasítottak, hogy aláírások útján segédelmet gyűjteni iparkodjanak; *) ezenkívül, tapasztalván miként e megye körében lakó adózók, kivált a maguráiak szomszéd Galiciával szilva, alma s egyéb ilyenmü természetűekkel kereskedést üzni szoktak, de abban szerfeletti vámtól hátráltatnak, ő ap. kir. felsége jobbágyi hódolattal meg fog kértetni, hogy az ilyenmü természetűekért vámtól megszűntetni méltóztassék; úgy szinte a ns esztergomi főkapitány is meg fog kértetni, hogy Csáky Miklós néhai hg primás alapítványából szegény maguráiaknak segédelmet nyújtani méltóztassék; **) végre minthogy szomszéd galiciából számtalan izraelita szokot bevándorolni, a szolgabíráknak meghagyatott; csak olyanoknak engedni a letelepedést, kik 1000 pft. vagyonnal bírnak.

A választmány észrevételei mind tagadhatlanok, szabad legyen azonban még némelyeket hozzáadni. Magura éghajlata husz évvel előbb is olly volt mint ma, pedig az egész Szepes tudja, miszerint lakosai vagyonosak voltak; miokatehát az elszegényedésnek? a nagyobb népesség? ez is igaz; a mostoha termés? ez is igaz; de van még más ok is. Régentén az uraság maga adminisztrálta jószágait, most pedig a zsidók kik a nép nádlya, majd az egész Magurát, mely csak nem egészen egy uraság tulajdona bérben bírják; hogy a rendkívüli bér mellett nyerjenek, a népet nyomják, azt az egész Szepes tudja. A magurai pór ki izzasztó munka mellett örül, ha napjában egyszer burgonyával irlandiak módjára jóllakhatik, pálinkában keresi vigasztalását, és az izrael népe ismervén a nép gyengéjét — ismert dolog — kettős számot szokott írni egy helyett az adósok táblájára, s mire az aratás ideje megjön, a szegény paraszt termékére Mózes mosolyogva néz, és a pór háta megett áll zsákjával, midőn ez csépléi zabját, mihez perse igen ósós áron jut; így az egész év folytán csak burgonya a szegény eledele, s a vetésre szükséges zabért kétszer annyit fizet az árendásnak mint ő azt adta neki a már előre megívott pálinkáért, és az urasági igazgatóság jóváhagyó szemmel nézi népe elszegényedését; ez lett dolog, miről a közgyűlés is némelyek által tudósított. Mi ohajtánók a mérsékleti egytel behozatalt a magurái nép között, s nem kételjük — mert halljuk is — hogy a buzgó lelkészek már is kezdik azt terjesztetni, az eredmény bizonyára itt is örvedetes leend; mert ki hitte volna hogy Galicia népe, melynek characteristicája pálinkaivás valaha fogékony lehetne a mérsékleti egytel eszméje elfogadására, s ime naponkint százak és százak lépnek az egytelbe, mely már minden vidékeken találatik. Nem különben ott is látunk mi okot, hogy a magtárak rossz állapotban tartatnak. Mi tudjuk pedig a járásbeli t. fő bíró ur előadásából, miszerint a magurái helységek magtárai papiroson vannak, s miért? mert midőn a megye az uradalmi igazgató urat felszólítja magtárak felállítására, az tagadólág válaszolt, pedig tekintse csak p. o. a püspöki helységeket azok magtárait és lakóit, s meggyőződendik, hogy az urodalom bánásától függ a jobbágyok állapotja, s midőn p. o. a püspöki urodalom jobbágyai örök áldást kívánandnak uruknak, ő, mert a magtárakat felállítani elkanyagolá, jobbágyok elszegényedésének okává lett; s ime erre mostani gyűlésen is emlékeztetett, de igéretet szájából nem hallottunk, kivéve azt hogy segedelem gyanánt 1000 pft. ajánlott, miért is a megye RRei köszönetet szavaztak neki, s mi is tesszük azt a szegények nevében; de azt el nem felejtjük, miszerint az ezer forint hamar elfogy, s a jövedő mit hozand? Reméljük azonban, miszerint az uradalom is figyelmeseb szemmel leend jobbágyai állapotjára, melyek jelenben egy nagy inségrez közelednek; s adja Isten hogy az szomorúvá ne válják; mi azonban e lapoknak jövőre is megküldjük a tudósításokat, melyek e nép sorsát illetendik, hogy ismerje a haza szegényeit. ***)

Kórházak. Olly korban, midőn „irgalom” és „emberszeretet” e nemes jelszavak ezer kebleket üdvölettel gyulasztani s milliókat áldozatok tételére serkenteni képesek; midőn minden vállalat, minden működés közvetlen vagy közvetített célja: szenvedők bajait enyhíteni a nyomort; hisszük — nem lehet érdektelen munka olly intézeteknek, melyeknek egyedüli s főcélja testbetegeknek s ollykor ollykor kínos és veszedelmes nyavalyákban szynlódóknek segélyt és vigaszt

*) Halljuk! hogy Késmárkon e végre hangverseny fog adatni.

**) E ns káptalan a dományózi elégettek számára is 200 frtot küldött a ns megyének.

***) Igen kérjük. — Valóban ma holnap satyra lesz ha valaki azt mondja, miszerint Magyarország zsirjában fuladozik. Szerk.

nyújtani, állapotjáról tudósítani azon t. ez. közönséget, melynek az olly nyomorban élők sorsa szíven fekszik; miszerint lássák a honfiak egy részről, hogy van e házában olly szent intézet, melynek nemes és emberszerető tagjai, feltétlenül minden önzést, életöknek és erejüknek legnagyobb részét azon magasztos hivatásnak szentelik, mely az emberiségre áldást hoz s emberségnek háláját érdemli: más részről pedig látván a netaláni hiányok és tökéletlenségeket, figyelemök és tehetségeket egy részt azon intézet gyarapítására fordítsák, mely egyedül képes belszerkezeténél fogva azon szent de felette nehéz hivatásnak lehető legteljesben megfelelni. Érttem a honunkban 14 kórházat ellátó t. irgalmas szerzetet. Az őz egyház ezen philanthropicus intézete, mely a betegek ápolásának szenteltetett, melynek tagjai bámulandó önfeláldozással napokat s éjeket álmotlanul, a nem ritkán legveszedelmeb nyavalyákban fekvők ágyai mellett önéletök vesztélyzetésével töltnek, századoktól fogva e hon lakóinak is hálátérdemlő szolgálatot tön; s nekünk különös örömrükre szolgál ezen szerzet kórházaiban ápolott betegek jegyzékét láthatni, melyet a szepesváraljai kolostor t. perjele nekünk is megküldeni szives vala. A nevezet jegyzék, mely magyar nyelven nyomtatva a szerzet nemzeti nyelvünk iránti hajlamát tanúsítja, nem csak a szepesváraljai kolostor, mely minden biztos jövedelem hiánya miatt jobbára csak jámbor adakozásokra szorítkozik, és melynek szerzetesei sokszor a betegek szerfeletti száma mellett, minthogy majdnem egész Szepes ott leli ápolatását, szegénységgel küzdöve betegek ágyai körül fáradoznak, hanem az egész hon sőt monarchiában létező kolostori kórházak betegjeiről tudósítást tesz. Szerinte honunkban 14 kolostorban ez évben 7801 beteg ápolatott vallás különbség nélkül. Valamint tehát minmagunk e szerzet érdemeit méltányoljuk, úgy nem késtünk a Nemz. Ujs. t. szerkesztőségét a benne helyezettett bizalmunknál fogva kéréleg felszólítani, hogy e jegyzéknek a mennyire lapjának terjedelme engedi, helyt adni sziveskedjék; hisz mindenféle: gazdasági, kereskedelmi sat. intézetek működéseiről hirtetnek lapjainkban, s hisszük hogy ezen intézet működéseiről tudósítás is méltó helyet foglaland mások mellett.

Szám szerinti átnézése a szepesváraljai irgalmasok kórházában 1843. őszutó 1jtől 1844. őszhó 30ig előjött nyavalya nemek: tályog, felvételt 3, kigyógyult 3; aszkór, felvét. 2, kigyógyult 1, + 1; korgyengeség, fenmaradt 1843ból 1, felvét. 1844ben 3, kigyógy. 2, + 2; hasvizkor, felvét. 2, kigyógy. 1, gyógyítás alatt maradt 1; esonttörés, felvét. 4, kigyógy. 4; vérköpés, felvét. 2, kigyógy. 2; mellvízkór 1843ból 1, felvét. 1844ben 2, kigyógy. 3; hasmenés, felvét. 4, kigyógy. 4; szemlob, felvét. 2, kigyógy. 2; hashártyalob, felvét. 2, kigyógy. 1, + 1; mellhártyalob, 1843ból 1, felvét. 1844ben 4, kigyógy. 4, + 1; béllob, felvét. 2, kigy. 1, + 1; agyvelőlob, felv. 4, kigy. 4; toroklob, felv. 3, kigy. 3; herelob, felv. 3, kigy. 3; csipőzlob, felv. 3, kigy. 3; tüdőlob, felv. 14, kigy. 12, + 2; bordahártyalob, felv. 3, kigy. 3; gerincevelőlob, felv. 2, kigy. 2; nehézkórság, felv. 1, kigy. 1; sörör, felv. 7, kigy. 7; epeláz, felv. 1, kigy. 1; láz emész. szárm., felv. 33, kigy. 32, fenmaradt 1; daganat, felv. 1, kigy. 1; megfagyás, felv. 2, kigy. 2; daganatkülönf., felv. 4, kigy. 4; fekély, 1843ból 1, felv. 1844ben 21, kigy. 21; köszvény, felv. 6, kigy. 5; vizelet rekedés, felv. 1, kigy. 1; hurutláz, felv. 7, kigy. 7; rüh, felv. 11, kigy. 11; lágycékserv, felv. 1, kigy. 1; gége-sipvés, felv. 3, kigy. 3; tüdő rothodás, 1843ból 3, felv. 1844ben 11, kigy. 11, + 2, fenm. 1; tüdővés, felv. 3, kigy. 2, + 1; bujasenyv, 1843ból 1, felv. 1844ben 15, kigy. 16; gyomorrák, felv. 3, kigy. 3; orr-rák, felv. 1, kigy. 1; idegláz, felv. 10, kigy. 9, fenm. 1; ideg gyöngeség, felv. 2, kigy. 2; zuzás különf. 1843ból 1, felv. 1844ben 3, kigy. 3, + 1; esúz, felv. 4, kigy. 4; hurutláz, felv. 10, kigy. 10; orbáncz, felv. 2, kigy. 2; vérhas, felv. 1, kigy. 1; haldokló félben felv. 2, + 2; hagymázláz, felv. 1, kigy. 1; vizelet áradás, felv. 3, kigy. 2, fenm. 1; megégés, felv. 5, kigy. 3, fenm. 2; hasbelsőzúlás, felv. 9, kigy. 9; örülltség, felv. 4, fenm. 4; vízkór közöns. 1843ból 2, felv. 1844ben 8, kigy. 9, + 1; váltóláz, felv. 40, kigy. 38, fenm. 2; szélrekedés, felv. 1, kigy. 1; különf. sebek, felv. 10, kigy. 9, fenm. 1; újfereg, felv. 1, kigy. 1; összesen maradt 1843ból 11, felvételt 1844ben 312, kigyógyult 292, + 15, fenmaradt 16; mindössze 323. — Rend s állapotszerinti átnézése a betegeknek. A felvétettek élelem módja: paraszt 50, pék 1, inas 4, bányász 10, koldus 8, sebész 1, cséplő 12, bodnár 4, festő 10, fuvaros 6, kertész 4, fazekas 2, szolga 10, zsellér 21, kalapos 2, pinczér 2, szakács 3, szatócs 4, hajdu 3, szücs

2, szabó 9, kocsis 15, műsegéd 2, börgyártó 3, tamító 1, kömives 10, molnár 3, béres 18, gazda 2, szerzetes 6, papirgyártó 4, szijgyártó 2, szapanos 3, vállalkozó 2, írnok 4, sáfár 5, juhász 3, lakatos 4, varga 1, kovács 8, iskolás fiu 2, fonó 1, kőfaragó 2, deák 3, napszámos 18, asztalos 6, nyug. katona 3, kerékgyártó 2, takács 2, világi pap 2, koresmáros 1, ács 4, ónöntő 2, cizmadia 4, szerműves 1, öszvesen 11 1843ból fenmaradottal együtt 323. Ezek közt volt r. kath. 295, görög 16, prot. 12, összesen 323. — Országokra nézve: cseh felvételt 6, elboesátott 6; galicziai felv. 4, elb. 4; illyr felv. 1, elb. 1; horvát felv. 1, elb. 1; morva felv. 5, elb. 3, + 1, fenmaradt 1; ausztriai felv. 1, elb. 1; lengyel felv. 3, elb. 3; porosz felv. 3, elb. 3; szász felv. 2, elb. 2; magyar fenmaradt 1843ból 11, felv. 1844ben 286, elb. 268, + 14, maradt 15; összesen maradt 1843ból 11, felv. 1844ben 312, elboesát. 292, + 15, orvoslásban maradt 16; mindössze 323. Fr. Pönitz Sixtus, perjel. Fr. Dunder Ferencz, főgyógyász.

Helyszerinti áttekintése a magyarországi irgalmasok összes kórházaikban vallás különbség nélkül 1844ik évben ingyen ápolott betegek számának. — A pozsonyi kórházban felvételt 1464 férfi, kik közt 5 gör., 112 prot., 15 izr., + 116, felgyógyult 1348; egriben felv. 397 férfi, kik közt 6 gör., 39 prot., 9 izr., + 18, felgy. 379; szepes-váraljaiban felv. 312 férfi, kik közt 16 gör., 12 prot., + 15, felgy. 297; temesvári, ban felv. 256 férfi, kik közt 25 gör., 38 prot., 2 izr., + 18, felgy. 238; pápaiban felv. 706 férfi, kik közt 90 prot., 4 izl., + 37, felgy. 669; kismártoniban felv. 182 férfi, kik közt 1 gör., 15 prot., 1 izr., + 16, felgy. 166; nagyváradiban felv. 646, kik közt 38 gör., 186 prot., 28 izr., + 33, felgy. 613; vácziban felv. 211, kik közt 3 gör., 33 prot., 2 izr., + 10, felgy. 201; pécsiben felv. 445, kik közt 11 gör., 48 prot., 12 izr., + 29, felgy. 416; szakolcaiban felv. 313, kik közt 14 prot., 5 izr., + 16, felgy. 297; zágráiban felv. 462 férfi, 196 assz., kik közt 8 gör., 14 prot., 3 izr., + 71, felgy. 587; budaiban felv. 2061, kik közt 29 gör., 278 prot., 41 izr., + 203, felgy. 1858; szathmáriban felv. 344 férfi, kik közt 63 gör., 125 prot., 34 izr., + 13, felgy. 331. Öszvesen felv. 7,809 férfi 196 assz., ezek közül 205 gör., 934 prot., 156 izr., meghalt 595. Egészségesen elboesát 7,400. A zágrábi kórházban nőbetegek is ápolatnak. Fr. Hreschich Vitus rendkormánynok.

Már most a jegyzékre vetett tekintet után, valamint egy részről az irgalmas szerzet e tekintetbeni érdemeit el nem ismerni lehetetlen, úgy más részről, honunknak 12 millió lakosa betegség esetében szánakozásra méltó! Tizemégy kolostor, mely csekély jövedelme mellett 7801 betegnél többet ápolni nem képes, e terjedelmes hazára nézve olly csekélység, hogy azt tagadni sem lehet, kivált ha megemlékezünk, hogy a nőnem, melynek számára csak keves irgalmasnok léteznek, e jótékonyaságot majd nem egészen nélkülözi. — Bécs egyetlen város kolostora képes majd kétharmad át annak befogadni mit honunk valamennyi kolostorai ápolhatnak. A romai elég kis birodalom több kórházai között egy több beteget ápol, mint honunkban a 14 kolostor. Moirichini dégli instituti di publica carita sat. ezimü munkájában mutatja, miszerint ott San Spirito kórházban, mely 90000 Scudi jövedelemmel bír 1843 évben 9553 beteg ápolatott, az 1831—1844 években pedig 134,916; azonkívül van ott San Salvadore, San Giacomo, San Maria delle Grazie, s ezen kívül zárandokok számára is egy nagy kórház, melyben 1825ben 263,000 idegen beteg nyert gyógyulást, s ide nem számítjuk a sok Congregazioniket, melyeknek feladatuk betegek látogatása és ápolása, vagy fordítsuk szemünket a forradalom vonaglásiban szynlódó frankhonra, hol ezen ösegházi férfi és nő intézetek csodaműködést fejtenek ki, mit a forradalom fia sem képesek tagadni s maga a párisi titkok szerzője S u e elismerni sőt dicsérettelkel halmozni kénytelen. Alig létez kór, javító, dolgozóház, melyben szerzetes, szerzetesnők üdvösen nem működnek, s alig van nagyobb városa, melynek betegek szerzetes kezek által nem ápolatnának, mert el van ismervé, hogy csak olly önfeláldozás mint milyen a szerzetbe lépőtől kívánatik, képes e nehéz hivatásnak megfelelni: s nagy honunkban egész megyéknek nincsenek valamire való kórházaik s miért? Mi ismerünk több várost, melynek épített kórháza s ezerekre menő alapítványa vagyon, holott ott a betegek ápolása csaknem semminél rosszab! Nem kár e ezereket olly formán veszteteni? Meggyőződésünk az, hogy ha olly helyeken a szerzetes rendek — melyek hivatása betegeket ápolni — látnák el a kórházakat, fen-

álló alapítványok mellett sokkal több beteget és illőben láthatnának el. Adja Isten hogy ezen meggyőződés e hon lakóinak kebleibe minél előbb juthasson; miszerint beteg szegényeink, kik most minden segély nélkül haláluk elébe kinosan nézni kénytelenek, valahára emberi ápolást nyerhessenek; addig is pedig míg e hon teljes megismeréssel s segélynyújtással jutalmazandja működéseit, vegye a t. szerzetes rend hálánkat melyet neki az emberiség nevében ezennel nyilvánítani örvendetes kötelességünknek tartottuk. Szepes febr. 19. S. K.

KÜLFÖLD.

A macaoi egyezkedés. A „J. des Debats“ a chinai szerződésről körülményes tudósításokat közöl. A császári biztos, kivel Lagrenée alkudozott, Ki-Ying vala, ugyanez szerződött Pottinger s Cushinggel is. Mint a ministeri lap megjegyzi, Ki-Ying barbarkint korántsem tekinthető, főképen e tekintetben több nyugatiak előítéletét megezőlta. Egykor Pottinger e jeles chinairól bizonyos lakoma alkalmával azt mondá, hogy a világ egy országában sincs méltóbb a status-férfiü nevére, nincs esélyesebb és kellemetesebb társalgásu; ezen nyilatkozatot a francziák valósulva látták. Ki-Ying 55—60 éves férfiú, tekintélyes magatartása s aristocratia modora kormánya-férfira mutat, ki ifjuságától fogva az udvar szokásait betanulta, s kiben a császári család tagjára ismerhetni, melyhez közel rokonságban is van. Beszédje értelmes és határozott, s válogatott szépségű, mint a tolmácsok tanúsítják, s az országban legügyesebb iróknak is magasztaltatik. Abrázata jelenlétes, tekintete vidor, s homlokán az értelmességnek világos jelei láthatók. A mint Lagrenée Macaoiba érkezett, Ki-Ying nem volt a városban; hanem levelet irt a franczia meghatalmazotthoz, melyben szerencsés megérkezését üdvözli, s hozzá tevő még, hogy az égi-országgal a nemes Frankhon Ming család uralkodásától fogva tehát három száz évtől, egymással kereskedési viszonyaikban a legjobb egyetértés uralkodik, s reményli, hogy a kötendő szerződés a jó egyetértést 10,000 évre erősítendő meg. Kevés napok mulva egy más előkelő chinai Pan-Se-Schen udvarlott Lagrenée-nél. Pan-Se-Schen egy hannistának azaz hongkereskedőnek fia, s mint ilyen mérhetlen javak örököse, ez a háború után azon hontársainak, kik az elenség pusztítása miatt tönkre tétettek, 450,000 kemény tallért osztott ki, miért is oly czímmel mely az európai herceggel felér, gombdisszel és pávatollal s tatár főúri nyak-ékekkel jutalmaztatott meg, mely alkalommal Pan-Ning-Twa ősi nevét Pan-Se-Schenre változtatá, melynek igen aristocratia hangúnak kell lenni. Lagrenée Pan-Se-Schen udvarlását elfogadta, ez már Cecille admirállal ismerős volt, s minden módon került a politiai dolgokba becsajtkozást, mert Ki-Yinggel személyesen kívánt alkudozni. A főbiztos egy más iratában mentegeti magát a késelem miatt, mert e szeptemberre esett, mikor szentséges Confucius tanár s ország védszentjének ősi áldozatotteendő vala, a bűjtés tisztulások ideje, a nagy császár születésnapja, s az általános országos vizsgálatnak, melyre csak Cantonul mintegy 10,000 tudós és író jelent meg korszaka volt. — Ezek természetesen mind olyan dolgok valának, melyek Ki-Ying jelenlétét igénylék, s ezért csak a hó végével (29 sept.) érkezett Macaoiba. Legelőször is Lagrenée s Cecille admirálhoz küldte látogatási jegyét. Pan-Se-Schen és Tsao mandarin Callery tolmácsához mentek, ott a napot s a meghatalmazottali udvarlás szertartását meghatározandók. Mivel Ki-Ying, csak csekély kísérettel s egyszerű öltönyben jelent meg Cushing amerikai ministernél, Lagrenée felhiva érte magát e felett megjegyzést tenni. Pan-Se-Schen és Tsao azt felelék, hogy egy chinai tiszt az országon kívül méltóságát kitüntető öltönyben meg nem jelenhetik, annál is inkább; mivel a chusingnáli udvarlás napja gyásznap volt, melyben bár minemű fény-mutatás sem lett volna helyén. Azonban megígérték, hogy ha kedvezőbb nap leend, a főbiztos nagy kísérettel udvaroland. Ezekután a naptárban szerencsésnapok után fúrkésztek, melyek oct. 1je s harmadikára voltak kitűzve. Tehát Ki-Ying udvarlásának határnapja oct. elsőjére rendeltetett Lagrenée-nél tisztelgésre, oct. 3ika pedig Lagrenée franczia követnek Ki-Yingnél látogatására választatott. Következő nap Lagrenée egy igen eredeti ajándékot kapott. — Ki-Ying pótlásul, mivel az udvarlás meg nem engedni neki Macaoiba saját fényében megjelenni, életnagyságban chinai udvari díszöltönyben rajzolt képét küldé meg; természetesen Lagrenée is felül haladtatni nem akarván, azonnal

Cantonbul a leghíresebb művész meghívatta, hogy magát nagy egyenruhában lerajzoltassa, és képét mint ajándékot átküldhesse; mi alatt Ferriere és d' Harcourt követségi titkárok által a császári biztost köszöntette. Ki-Ying nagy meglepéssel fogadta, a titkárokat hol épen Huan legelső tanácsos, Pan-Se-Schen és Tsao is jelen voltak. Mind a legszeretetre méltóbban viselték magukat, és pedig úgy, hogy a francziák az angoloknak, s amerikaiaknak rovására dicsértettek. „Ezeknek“ mondák ők, „veres a hajuk, és sárga folt van bőrökön, hanem nektek francziák, fekete a hajatok, s így nemzetségeink egymáshoz hasonlóan néznek ki.“ Tehát a francziák nem veres haju barbarok! Leginkább örvendettek a jó mandarinok Ferrierenek még inkább pedig Callery-nak, mert ezekben egész chinai arcvonásokra találtak, s ezen arczképzeti atyafiság a ministeri lap előtt nevésegesnek tetszik, mire Gützlaff azt jegyzé meg, hogy ha valaki chinában a nép és ország ismeret kedvéért utazik nagyobb segedelme nem lehet, mint ha a szerencsés chinai arczhasonlatosságban részesült. (Vége köv.)

Ausztria. Bécs, febr. 16. Egy Triestből febr. 13ról költ levél kivonatát érdekesnek véljük közölni. „Stadion gróf ö. exc. tengerparti kormányzó a Triest városi egybegyűlt hatósági tanács elive terjeszté. miszerint a Lloyd gőzhajó társulat Levantebani hatáskörének terjesztésére a Duna gőzhajó társaságtól 6 gőzöst szándékozik venni, s hogy a magas statuskormány a megkivántató vételár kamatait kölcsönkép biztosítandja. ha ez rendszerével ellenkezni nem fog, annál fogva Triest városát, a gőzhajózástól növekedő közvetlen haszon tekintetéből, felhívja, hogy a kezességet magára vállalja. A hatósági tanács válasza — mint várni lehetett — oda ment ki, miszerint a kormánynak benne vetett bizalma által nagyon megtiszteltetnek erzi magát, s azt nem igazolhatja jobban, mint legnagyobb készséggel kezességetni oly intézet mellett, mely általában de különösen Triest városára nézve elvitatlan érdemeket szerze magának s így a két hazai gőzhajótársulatok közötti szerződés megkötésének tekintetében. — A még 3án Levanteből és 12én Görögországból Triestbe várt gőzhajók (Mahmudie és Ferdinand) két dalma kikötőbe (Cuzola és Ragusa) menekültek, hová a szél által szorítottak. Az éjszaki szél még mindig keményen fúj, a hajózás akadályozva van s úgy tetszik mintha a tél csak most akarna kezdődni.

Spanyolország. Madrid, febr. 6. Az utóso évekbeni számos politikai megrázkodtatásnak daczára sem szünt meg Spanyolország anyagilag előhaladni, s mivel jelenleg a nyilvános mibenlet erősödik, e megkezdett pályán a felélesztett erők s értelmiség mindinkább haladnak. Már eddig nagy szökkenés történt a jobblétre, s még nagyobb van készülében. A Madridtól Aranjuezig s tovább Alicanteig építendő vaspálya vállalat már folyamban van. Az első rész kivételére szükséges részvények már fedezve vannak, a kimerések bevégezve, s a munkák megkezdve. Egy új vaspálya terv is élesztetett tudnivalik Madridtól egészen Cadizig. A Barcelonából Mataroba vezető vaspályán dolgoznak, s általában Cataloniában mindennemű vállalatok s ügyletek nagyon terjesztetnek; végre még egy asturiai vaspályát is említettek. Majd minden fővárosban élénk mozgalom, élet és nagy építési vágy mutatkozik; új házak építése nagy öszvegeket emészt fel. Madridban több mint 50 új palotaszzerű házak építettek s új ízfutó utak keletkeznek, még a körüllevő népesség száma is növekszik, és az ingatlan bírtok értéke felebb hág. Jövő tavaszra több mint 70 új ház tervezetik, és mivel a város falán belül a hely szűk, annál fogva több két emeletes házak fontatnak le, hogy azokat szebben s négy emeletre építsék. Ha ez építési vágy soká tart, egymindenki kinek tehetségében álland nyarára Madridot elhagyni, bizonyára ez építészeti porfészket odahagyandja. Annyi bizonyos, hogy a jólét, a vagyonság Spanyolországban ma inkább kitünik, mint valaha, nevezetesen utak gyarak építése által, az iparra s kereskedelemre fordítandó társulati szellem, bankok, biztosító intézetek, bányászat s más vállalatok által, melyeknek mindenikében a pénz legnyereségesebben kamatoztathatni, ennélfogva pénztözsérek is mindenfelől sietnek vagyonukat menél jövedelmében használni. Mióta a politikai pályátér elkopott, vagy legalább ama fényes kinézésekkel nem kecsgett, maga a dícsvágy is az ipar-pályát választá, hogy itt szerencsét, betsületet s gazdagságot arathasson. — Mint hallatszik Maria Krisztina husvétra Andalusiába utazandik. Előlegesen a fenséges asszony egy pártolást s elnökletet kegyeskedék elvállalni, mely magát a szűkölködőknek és betegeknek, pénzell és személyes szolgálattali ápolására s felségelésére alakítá. Az első ülésben mintegy 400 ur hölgy vala jelen.

Madrid, febr. 11. Hír szerint nem sokára három rendelt jelenedik meg: az első az el nem idegenített javaknak a világi papságnak leendő közvetlen visszaadását rendeli; a második a zárdajavak eladásának megszüntetését; a harmadik a kolduló barátok behozatalát tárgyalja.

Britannia. London, febr. 14. Esteve Peel Robert épen most végzé be hosszú s nevezetes beszédét a finans állapot s a kormány terve felett. Az utóbbinak rövid tartalma következő: A jövedelmi adó megmaradása el-

fogadtatik s minden más adó mint eddig megmarad, ennélfogva 53.700.000 font sterling jövedelemre számít, melyből azonban 600.000 ft. st. chinai pénz levonandó lenne. A kiadásokat 49.690.000 ft. sterlingre teszi. Tehát mintegy 3.409.000 ft. st. állandó felesleg marad. E helyett azonban a következő vámok s adók elengedését s leszállítását javasolja: A czukorból 1.300.000 ft. st.; 430 czikkért, melyekért eddig bevételi vámot fizettek, — most egészen megszűnven — 320.000 ft. sterlinget; szén és egyéb kiviteli vámot fizető czikkékből, melyek egészen eltöröltettek 183.000 ft. st.; nyers gyapot 680.000; árverési díj 250.000; üveg, mi egészen megszüntetett 640.000; öszvesen 3.338.000 font sterling.

London, februar 15diken. A „Globe“ szerint Peel Robert és a dublini háromság-egyetem tanácsa közt levelezések folynak, a kormány azon terve felett, hogy e főiskolát a katolikusok és disszenteriek számára megnyissák. Az eredményt még nem tudni, az egyetem — mint mondják — nehezségeket tesz, melyek könnyen okozhatnák hogy a minister az egészsel felhagyand. — A többször említett oxfordi gyülekezet Ward puzeita s könyve ügyében megtörtént, s — ha bár kis szótöbbséggel — hivatalától megfosztása elhatározott. Mire őt a diákok nagy éljennel fogadják.

Csodálatra méltó azon nyugalom, mely a parlament ülésekben uralg. A számos vaspálya indítványokon kívül, melyek a parlament idejét s erejét elemészteni fenyegeti, semmi vitatkozási tárgyak szőnyegre nem kerülnek s nem is valószínű, hogy hamarjában előjöhessenek. Akár, milyenek legyenek Peel Robert finanze rendszabályai azoknak elfogadásán s kivitelén oly kevesse lehet kételkedni, mint abban, hogy a minister magát a követségek előterjesztvényei s az ellenzéki tagok szónoklatai által megzavartatni nem hagyandja. Minden pártok érdeke egyenlően igényli, hogy valamennyi fontos kérdések közt menél kevesebb halasztgatást szenvedjen a kereskedési törvény, azért kétséget sem szenved, hogy e tárgy még husvét előtt elfog rendeztetni. Pártmozgalmak, melyeknek egyedüli céluk a kormány szilárdaságát megkísérteni, mint eddig nem történtek. O'Connell status-perre sokkal régiebb, mintsem az ujon felélesztethetnek, és az Irhon feletti érdekes viták csak akkor veendik kezdetüket, ha a kormány tagadó rendszabályait a parlament eléterjesztendi. Kül politikánkról az angol kormány ildomos viselete mellett keveset mondhatunk, ennek a néphangulatára s a parlament folyamára kevés befolyása van. Itt minden rendkívül esendes, s ha csak a conservatívek táborában újabb mozgalom nem történik, az ülések szorgalmas, békes, hasznos és unalmasak leendnek.

Sveicz. Genf, febr. 14. Bern és Lausanneból származott erőködésök Tavél és Druey látogatásai szónoklatai sem valának képesek, a jezsuita ügyben szilárd s mindenre eltökélt kormány elleni pártot alakítani, mert épen most szavazott a nagy-tanács tetemes többséggel országgyűlési követeink utasításai mellett, mint azt a kormány a jog és ész értelmében előterjeszté, t. i. semmi beavatkozást a jezsuita-ügyben, továbbá az önkényesek akadályozását, elnyomását és megbüntetését. A vitatkozások alkalmával a radicalismus és szónokai gyengéje egész meztelenségében mutatkozott, kitűnően a conservatív szónokok szellemi felsőbbége. Különösen Delarive tr. Rigaud. Amaz leginkább Bern követeléseire figyelmezteté s mondá: „En nem akarom, hogy Genf cantoni felsőbbéget vesélyeztesse s berni igazgatással berni kormány alá jusson! — Epen most alakult egy központi bizottmány két berni radicalból, melytől egy „nyilatkozvány“ becsattatott ki s számos példányokban ide is küldetett. — A vaadtlandi népgyűlés Lutryban eszendavará jellemet öltött magára. Az országos alkotmány ellenére katonai zászlók s dobok mellett tartott. Egy derek lausani diák, Steilen nevű, ki a kormány mellett bátran beszélt, felbeszakaroztatott, s keményen üldözött, úgy annyira, hogy kénytelen vala a paplakba menekülni.

Az olasz határszélekről, febr. 16. Ide érkezett tudósítások szerint azt beszélük, hogy jelenleg egy európai nagy hatalmasság a jezsuiták főnökénél s egyszerűságra a szent széknél azon munkát, hogy a jezsuitáknak Luzern általi meghívása ne használtsassék, s e szerint a jelen sveiczi mozgalomra indok el fog enyészni. Reménylik, hogy e kísérlet sikerülni fog, jóléhet más részről azt hírlik, hogy a nevezett rendből már két egyén megérkezett, kik nem Romából hanem Belgiumból jöttek ide.

Törökország. Konstantinápoly, febr. 5. Ha eddig kétség vala fen, valljon a Sultán utóso kézirata tartalma által Riza nagy-marschallt is vagy mint némelyek állítják kitünőleg csak őt kárhoztatá, most tökéletesen megezőlva van, mivel a Sultán kegyencét, felépülése óta számos kegygyel tetézé s betegsege kárpottalul nagy öszveg pénzzel ajándékozta meg.

Mexico. Washington, febr. 1. Santa Ana győzedelmes elleni által megkötözve visszahozatott. Ugy látszik mintha a szarnokokra Mexicoban nem nagy szerencse várakoznék. Ez tán jónnan magyarázható, mivel az északamerikai egyesült státusok közel fekszenek s az angol pénz ritkulni kezd. Santa Ana kétségkül vagy lefejeztetik vagy felakasztatik. Jelenleg Texasban a volt császár idős fia Iturbide van, és Lamare texasi volt elnök Washingtonban.

Liptay Sándor vezetése mellett szerkeszti Illucz Oláh János.